

Bene Zoltán RÓZSASÁNDOR ÉS A SZÉNFEKETE EMBEREK

Miután Rózsasándor kiszabadult Rézmán gróf karmai közül, előbb elbúcsúzott a puszta kellős közepén álló kastélyban megismert jóra való emberektől, majd kemény kézszorítással szélnek eresztette a legényeket, akiknek a kaland szerencsés végkimenetelét köszönhetette – végül a húséges Panzasándor és a jó Veszekakoma kíséretében elügetett Szeged városa felé. Poroszkáló lova hátán ücsörögve Rózsasándor borostás állát dörzsölgette, s arról ábrándozott, Alsóvároson fölkeresi a kopasz borbélyt, megborotváltatja ábrázatát, s jól kifeneti, méhviasszal gondosan megkenegetteti a bajuszát, amitől csudamód íves lesz, és olyan erős, hogy akár csöbröt-vödröt is akaszthat rá mindkét oldalán. Veszekakoma eközben fülbemászó, édes-bús szerelmes nótát dúdolgatott önfeledten, mivelhogy Veszekakoma szívébe fölösen sok szerelem szorult. Panzasándor szokatlanul hallgatagon léptetett leghátul, feszt azon törve a fejét, ki lehetett az az obsitos, aki Veszekakomát a nyomukra vezette, s akinek illetéknéppen a szabadságukat, s talán az életüket köszönhetik.

Ilyen hangulatban érkeztek Szeged határába. Ott megállottak pihenni egy keveset. Lovukat kipányválták, hadd harapdáljanak némi fűvet, maguk elheveredtek hanyatt, karjukat a fejük alá tették, kalapjukkal árnyékolták be a szemüket, úgy bámulták az égnek boltozatján kergetőző vércséket.

- Félszemű volt az az obsitos? – kérdezte egyszerre Rózsasándor.
- Ühüm – hümmögött jóváhagyólag Veszekakoma.
- A nagy vízen túli világról mesélt? – firtatta Rózsasándor.
- Arról – vakkantotta Veszekakoma.
- Csakis a Tombáczgyerök lehetett – jutott eredményre Rózsasándor.
- Az Anti öccse? – szólt közbe Panzasándor is.
- Az – szögezte le Rózsasándor. – A nagy háborúnk bukása után kiment Amerikába.
- Ahol – egészítette ki Panzasándor –, beszélük, szénfekete emberekkel szántatják a földet, s azokkal is arattatnak.

- A Tombáczgyerök félszemű? – kereste a csomót a kákán Veszelkakoma.
- Az – mondta nyomatékkal Rózsasándor.
- Mióta?
- Mióta kiütöttem neki véletlenül – dörmögte az elmés, nemes betyár. – A fegyverletétel előtt nem sokkal, egy éjszakai csetepatéban. Az orrunkig se láttunk. Még jó, hogy nem orrolt meg rám.
- Maradt neki egy – jegyezte meg Panzasándor –, azzal is pont eleget lát.

Veszelkakoma egyetértést jelezve brummogott.

- Én azt hallottam a Csonkaferencz kománktól, hogy a Tombáczgyerök szénfekete emberekkel együtt ment abba az Ámerikába – jegyezte meg Panzasándor.
- Mikor mondott a Csonkaferencz utoljára igazat? – szúrta közbe Veszelkakoma. – Pendelyes korában, talán...

Panzasándor nem zavartatta magát, folytatta tovább a történetet:

- Egy nagy hajóval utazott, ami tele volt szénfekete, fehéren villogó szemű emberrel. Mire elértek a nagy víz túloldalára, a fekete emberek fele elpusztult. A hajó gyomrában utaztak, láncra verve, bűdös halat és poshadt vizet kaptak. Mondjuk, más nem is volt, a legénység is nagyrészt azt falta meg itta, köztük a Tombáczgyerök. Nem örültek az ánglius hajósok, hogy hullanak a szénfekete bőrű emberek, mert jó pénzt kaptak értük odaát, a nagy vízen túl.
- Hát pénzért árulják őket? – képedt el Veszelkakoma.
- Bizony, hogy...!
- Hát nem maguktól mennek?
- Bizony nem!
- Én azt mondom, ne menjen senki sehová – jelentette ki Rózsasándor tűnődve. – Mindenki okkal született oda, ahová.
- És ne is vigyenek senkit sehová! – emelte föl a mutatóujját Panzasándor.

Rózsasándor egyetértett.

- De hát magad mondtad, hogy emberek! – hevült Veszelkakoma, nem tudván kiverni fejéből a hajó gyomrába zsúfolt népet. – Én úgy tudom, embereket legfeljebb a muszkák adnak-vesznek! Tán nem is emberek voltak azok ott, a hajón! Nem valami majomfélék lehettek inkább? Beszélnek, élnek olyan majmok, kiköpött, mint az ember...
- Én láttam már szénfekete embert – formálta a szavakat higgadtan Rózsasándor. – A bőre nagyon sötét, a foga nagyon fehér, a haja, mint a birka gyapja. De ember, akár te vagy én. A vére vörös, ha bántják, sír, beszélni tud és könnyörgőn nézni a szemével.
- Akkor mind hazugság, amit arról az Ámerikáról beszélnek – pattant föl Veszelkakoma dühösen. – Akik emberekkel kereskednek, egytől egyig a pokolra jutnak!

- Ezt magyarázta az ángliusoknak a Tombáczgyerök is – bólogatott Panzasándor. – Ennek okán áthúzták a hajó hasa alatt. Ez valami régi tengeri szokás, fene a gusztusukat. Ötször húzták át a hajó hasa alatt, míg befogta a pofáját a Tombáczgyerök.
- Kemény legény volt az mindig is!
- És ezek a tengert járó hajók akkorák, hogy el se férnének a Tiszán!
- Rabszolga, azt mondta a Csonkaferencz kománk, rabszolgának hívják a feketéket, akiket hajókon visznek az újvilágba. Mert ott a fekete bőrű rabszolgák dolgoznak, a fehér emberek meg egész nap csak üldögélnek a házuk előtt a padon és a világ dolgairól elmélkednek. Arról, hogy minden ember egyenlő meg hasonlók.
- No, szemét egy népség lehet az is – sziszegte Veszlekakoma, s idegesen járkált föl s alá.
- A Tombáczgyerök meg akkor is folytatta az ágálást, mikor partot értek – folytatta Panzasándor. – Hogy így a rabszolgák, meg úgy a rabszolgák. Kijárt velük együtt dolgozni, bekötötte a sebeiket, erre jól elverték a fehér emberek, akik éppen szünetet tartottak az elmélkedésben, amit a házuk előtti padon a világ nagy dolgairól folytatni szoktak. Végül aztán, de ez a rész számomra csöppet zavaros, valami másikkéle fehér emberek vitték el a Tombáczgyerököt kórházba, amikor már sántára verték.

Veszlekakoma megállapodott, elgondolkodva vakarta az állát.

- Valami olyasmit mesélt az az obsitos – idézte föl –, aki ezek szerint nem is obsitos, de a Tombáczgyerök, hogy Ámerikában északon másféle emberek laknak, mint délen... Ezek nem szívelik egymást, mégis egy országban élnek, mert az ángliusokat még egymásnál is jobban rühellik.
- No, csak nem beszélt sületlenséget a Csonkaferencz kománk, ugyi?! – vigyorodott el diadalmasan Panzasándor.
- Lehet benne valami – morogta Veszelkakoma.
- Azzal fejezte be a történetet Csonkaferencz kománk, hogy a Tombáczgyerök belépett ott valami társaskörbe, az Egyenlők Társaságába, vagy ilyesmibe, amelyik éppen Kossuth Lajost látta vendégül egy hatalmas városban, ahol az utcákon sosincs sár, pedig ott is esik az eső. A Tombáczgyerök még beszélgetett is Kossuthtal, s azért utazott haza, hogy meséljen Ámerikáról; arról, hogy Kossuth arra járt, hogy ott megbecsülnek bennünket és kiállnak a magyar szabadságért.

- Pontosan hol? – érdeklődött Rózsasándor.
- Ámerikában. Úgy általában.
- Hát, ott éppen nem nehéz a magyar szabadságért kiállni...

– Az már igaz! – mosolyodott el Veszelkakoma.

– Hanem most már induljunk tovább! – tápázkodott föl Rózsasándor, hogy a lovak után nézzen. – Hátha még a Tombáczgyerökkel is összefutunk, s mesél nekünk arról az Egyenlők Társaságáról, vagy miféről. – De előtte, gondolta Rózsasándor magában, jól kifinetem, méhviasszal gondosan megkenegettetem a bajuszom, amitől csudamód íves lesz és olyan erős, hogy akár csöbröt-vödröt is akaszthatok rá mindkét oldalán.

– Menjünk hát! – sóhajtott Veszelkakoma, s közben azt gondolta, fölkeresi azt a gyönyörű asszonyt Szatymazon, akinek olyan gödröcskés álla van és a gömbölyű vállára omló barna haja meleg és selymes, akár a hermelin prémje. Beléfúrja abba a puha hajzuhatagba az arcát, s kis időre elfeledi a hajókba tuszkolt szénfekete embereket.

– Induljunk! – mondta Panzasándor is, csak hogy ne maradjon csöndben, s arra gondolt, hamarosan megpillantja a Szent Dömötörről elnevezett templomnak, ennek az öntéstalajra épített, süllyedő, rozoga székesegyháznak a három ferde tornyát Szeged városának kellős közepén, s lelkében kellemes érzetek ébrednek majd ettől. Hajszálra olyan érzése lesz, mintha hazatérne. Pedig régóta nem volt már neki otthona.

– Csak azokat a szénfekete embereket tudnám kiverni a fejemből – szúrta a foga közt, miközben nyeregbe szállt.